

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาโดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research Methodology) ซึ่งเป็นการศึกษาบทบาทของผู้นำชมรมผู้สูงอายุตำบลบ้านไทย อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี มีวิธีการออกแบบการวิจัยที่ยืดหยุ่น โดยการสัมภาษณ์ การสังเกต การสอบถาม ซึ่งจะใช้เครื่องมือเป็น แบบสังเกต แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้างและแบบสัมภาษณ์ชนิดไม่มีโครงสร้าง โดยเน้นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา โดยการตีความสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย ซึ่งต้องอาศัยประสบการณ์ หรือความเชี่ยวชาญของผู้วิจัยเป็นสำคัญ (วัชรภรณ์ สุริยาภิวัฒน์ , 2551: 25)

วิธีการดำเนินงาน

- ประสานงาน (เตรียมพื้นที่ เตรียมคนทำงาน) เพื่อแสวงหาภาคีร่วมระดับพื้นที่ ผู้วิจัยได้จัดทีมทำงาน อันประกอบไปด้วยตัวนักวิจัยและนักศึกษาเพื่อมาเป็นผู้ช่วยนักวิจัย หลังจากนั้นได้ทำการค้นคว้าข้อมูลทั่วไปทางอินเทอร์เน็ต ประกอบกับข้อมูลบางส่วนจากนักวิจัยในพื้นที่เป็นผู้ส่งให้จนทำให้รับทราบข้อมูลบริบทของพื้นที่บางส่วน

- ลงพื้นที่เพื่อสำรวจบริบทของพื้นที่ ตามที่นักวิชาการของ อปท. ได้ให้ประเด็นที่ต้องการพัฒนาไว้

- ศึกษาทบทวน แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและทำความเข้าใจกับบริบทพื้นที่ที่ศึกษาโดยคณะผู้วิจัย

- ค้นหาทีมงานร่วมกันในพื้นที่และปรับแนวคิดภาคีร่วมให้ไปในแนวเดียวกัน โดยนักวิจัย นักศึกษา มรภ.บร.ร่วมกับนักวิชาการ อปท. และนักวิจัยชาวบ้านในพื้นที่ศึกษา

- ลงพื้นที่เก็บข้อมูลบริบทของกลุ่มต่างๆในชุมชนที่มีผู้สูงอายุเป็นสมาชิก โดยนักวิจัย มรภ.บุรีรัมย์ กับ นักศึกษา มรภ.บุรีรัมย์ รวมถึงหน่วยงานภาคีร่วมที่เกี่ยวข้อง และติดต่อประสานแลกเปลี่ยนข้อมูลกับ อปท.ในพื้นที่ แล้วจึงเข้าพบเพื่อขอสัมภาษณ์แบบเจาะลึก โดยการเจาะจงเลือกประธานชมรมผู้สูงอายุ ต.บ้านไทย อ.เขื่องใน จ.อุบลราชธานี

- ทบทวนแนวคิดและทฤษฎีอีกรอบ เพื่อสร้างแบบสอบถามคุณลักษณะของผู้นำชมรมผู้สูงอายุประจำตำบลบ้านไทย อ.เขื่องใน จ.อุบลราชธานี แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญช่วยตรวจสอบแบบสอบถาม

- ลงพื้นที่แจกแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลในเชิงปริมาณกับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับประธานชมรมผู้สูงอายุประจำตำบลบ้านไทย อ.เขื่องใน จ.อุบลราชธานี ในลักษณะของการประสานงานร่วมกันในการขับเคลื่อนชมรมผู้สูงอายุ อันประกอบไปด้วย 1. คณะบริหาร อบต.บ้านไทย 2. สมาชิกสภาตำบลบ้านไทย 3. กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน 4. อสม. 5. ผอ.รพ.สต. 6. ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน 7. ผู้นำกลุ่มอาชีพที่มีผู้สูงอายুর่วมอยู่ 8. อปพร. 9. ประธานชมรมผู้สูงอายุประจำหมู่บ้าน 10. ประชาคมหมู่บ้าน 11. สารวัตกำนัน 12. แพทย์ประจำตำบล รวมเป็นจำนวน 340 คน โดยมีนักวิจัย มรภ.บุรีรัมย์ นักศึกษา มรภ.บุรีรัมย์ นักวิชาการของ อปท. ร่วมกันออกเก็บข้อมูล

- ลงพื้นที่อีกครั้งเพื่อเก็บข้อมูล โดยใช้แบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง ในการสัมภาษณ์ ผู้นำชุมชน ทั้งที่เป็นทางการ และผู้นำที่ไม่เป็นทางการ ผู้สูงอายุ หน่วยงานภาครัฐ ที่เกี่ยวข้องในระดับพื้นที่ และภาคีความร่วมมือภายนอกพื้นที่ จำนวน 18 คน ซึ่งเป็นผู้ที่ตั้งใจให้ข้อมูล ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทของผู้นำ โดยมีนักวิจัย มรภ.บุรีรัมย์ และ นักศึกษา มรภ.บุรีรัมย์ เป็นผู้สัมภาษณ์และรวบรวมข้อมูล

- นำข้อมูลจากพื้นที่ทั้งหมดที่ได้มาทำการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน ระหว่างระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพและระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพเป็นหลัก การวิจัยเชิงปริมาณใช้ประชากรศึกษาจากกลุ่มเครือข่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับชมรมผู้สูงอายุประจำตำบลบ้านไทย อ.เขื่องใน จ.อุบลราชธานี จำนวนประมาณ 340 คน โดยใช้แบบสอบถามคุณลักษณะผู้นำ ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพศึกษาโดยการสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง ในการสัมภาษณ์ ผู้นำชุมชน ทั้งที่เป็นทางการ และผู้นำที่ไม่เป็นทางการ ผู้สูงอายุ หน่วยงานภาครัฐ ที่เกี่ยวข้องในระดับพื้นที่ และภาคีความร่วมมือภายนอกพื้นที่ จำนวน 18 คน และยังมี การสัมภาษณ์โดยเจาะจงเลือกนายวิมล นาสารี ประธานชมรมผู้สูงอายุประจำตำบลบ้านไทย อ.เขื่องใน จ.อุบลราชธานี โดยการถอดเทปสัมภาษณ์ เพื่อนำมาร้อยเรียงบริบทต่างๆและนำเสนอข้อมูลในลักษณะการพรรณนา

- ถอดบทเรียนสังเคราะห์องค์ความรู้มีส่วนร่วมโดยชุมชน และภาคีที่เกี่ยวข้องแบบบูรณาการ ดำเนินการโดยนักวิชาการมหาวิทยาลัย, นักวิชาการจาก อปท. , นักศึกษามหาวิทยาลัย , ตัวแทนผู้นำกลุ่มผู้สูงอายุในชุมชน , ชาวบ้านทั่วไปผู้สนใจรูปแบบการส่งเสริมภาวะผู้นำ เพื่อให้ผู้นำเป็นผู้ที่มีความสำคัญต่อการสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้สูงอายุในชุมชน สรุปผล ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ที่ผ่านการวิเคราะห์และสังเคราะห์จากนักวิจัยร่วมกับนักวิจัยในพื้นที่ แล้วจึงลงพื้นที่อีกครั้ง เพื่อคืนข้อมูลด้านภาวะผู้นำของผู้นำชมรมผู้สูงอายุให้แก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับชุมชน โดยเป็นการสร้างความตระหนักให้แก่ตัวผู้นำกลุ่มผู้สูงอายุ และสร้างความตระหนักให้กับ อปท. ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการผลักดันและสนับสนุนบทบาทของผู้นำกลุ่มผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้นำเป็นผู้ที่มีความสำคัญต่อการสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้สูงอายุในชุมชน อย่างแท้จริง

2. กลุ่มเป้าหมาย

2.1 โดยเจาะจงเลือก นายวิมล นาสารี ประธานชมรมผู้สูงอายุประจำตำบลบ้านไทย อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

2.2 กลุ่มผู้สูงอายุในตำบลบ้านไทย อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี โดยใช้การสังเกต และการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง

2.3 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับชมรมผู้สูงอายุประจำตำบลบ้านไทย อ.เขื่องใน จ.อุบลราชธานี ในลักษณะของการประสานงานร่วมกันในการขับเคลื่อนชมรมผู้สูงอายุ โดยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้างเพื่อเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพแบบพรรณนา เพื่อให้การดำเนินวิจัยสามารถวัดได้ทั้งในด้านพฤติกรรมและรูประบธรรมจึงใช้เครื่องมือการวิจัยหลายวิธี ได้แก่ แบบสอบถาม ความคิดเห็น (ปลายเปิดและปลายปิด) การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (ปลายเปิดและปลายปิด) และแบบไม่มีโครงสร้าง Focus Group การสังเกต Mind Mapping การถอดบทเรียน

แผนการดำเนินงาน

ลำดับ ที่	แผนงานกิจกรรม	ช่วงเวลา	ผู้เกี่ยวข้อง (ใครเป็นคนทำ/ ทำร่วมกับใครบ้าง ฯลฯ)	ผลงานที่ได้
1.	ทบทวนงานวิจัยรวมทั้ง ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และศึกษา บริบทสภาพสังคมและกลุ่ม ผู้สูงอายุต่างๆใน ตำบลบ้าน ไทย อำเภอเชียงใน จังหวัด อุบลราชธานี	ก.พ. 60	(นักวิจัย นักศึกษา มรภ.บร. ร่วมกับนักวิชาการ อปท. และนักวิจัยชาวบ้านในพื้นที่ ศึกษา)	ได้ทีมทำงานร่วมกันใน พื้นที่และปรับแนวคิด ภาคร่วมให้ไปในแนว เดียวกัน
2.	ลงพื้นที่เก็บข้อมูลบทบาท ต่างๆของผู้นำชมรมผู้สูงอายุ โดยการเจาะจงเลือกประธาน ชมรมผู้สูงอายุประจำตำบล บ้านไทย อำเภอเชียงใน จังหวัดอุบลราชธานี โดยใช้ การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก	พ.ค. 60	ดำเนินการโดยนักวิจัย และ นักศึกษา มรภ.บุรีรัมย์ ร่วมกับนักวิชาการของ อปท. ลงเก็บข้อมูล	ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์และ ถอดเทปจนได้ คุณลักษณะและปัจจัย ที่เกี่ยวข้องกับภาวะ ผู้นำของประธานกลุ่ม ทอผ้าบ้านสร้างถ่อ
3.	ลงพื้นที่เก็บข้อมูลถึง คุณลักษณะของประธาน ชมรมผู้สูงอายุประจำตำบล บ้านไทย โดยการใช่ แบบสอบถามเพื่อนำไปสู่การ วิเคราะห์เชิงปริมาณ	มิ.ย. 60	ดำเนินการโดยนักวิจัย และ นักศึกษา มรภ.บุรีรัมย์ ร่วมกับนักวิชาการของ อปท. ลงเก็บข้อมูล	ได้แบบสอบถาม กลับคืนจากผู้มีส่วน เกี่ยวข้องกับประธาน ชมรมผู้สูงอายุ อย่าง ครบถ้วน